17/05/2024

17 Μαΐου: Εορτάζει ο Άγιος Νεομάρτυρας Νικόλαος ο εκ Μετσόβου

/ Βίοι Αγίων

Σήμερα η Εκκλησία τιμά την μνήμη του Αγίου Νεομάρτυρα Νικολάου του εκ Μετσόβου. Ο Νεομάρτυς Νικόλαος Μπασδάνης ή Βλαχονικόλας ή Εξηντατρίχης, όπως αλλιώς ονομάζεται, γεννήθηκε στο Μέτσοβο της Ηπείρου από φτωχούς, αλλά πολύ πιστούς γονείς. Έζησε σε μια περίοδο δύσκολη και ταραγμένη,

αφού μετά την αποτυχία των επαναστατικών κινημάτων του Μητροπολίτου Τρίκκης Διονυσίου του Φιλοσόφου, οι διώξεις και οι πιέσεις των Μουσουλμάνων κατά των χριστιανών, είχαν φτάσει στο αποκορύφωμά τους.

Σε νεαρή ηλικία πήγε στα Τρίκαλα της Θεσσαλίας, όπου εργαζόταν σε τούρκικο αρτοποιείο. Ύστερα από λίγο χρονικό διάστημα, οι Τούρκοι, χρησιμοποιώντας τρομοκρατικές μεθόδους, τον ανάγκασαν να εξισλαμιστεί. Όταν όμως ο Νικόλαος συνειδητοποίησε το μεγάλο χριστιανικό και εθνικό του ολίσθημα, επέστρεψε στο Μέτσοβο, όπου ζούσε χριστιανικά.

Η φτώχεια όμως, και οι δύσκολες συνθήκες διαβιώσεως, που επικρατούν αυτή την περίοδο στο Μέτσοβο, αναγκάζουν τον Νικόλαο να ξαναπάει στα Τρίκαλα, για να πουλήσει δαδί. Εκεί, έγινε αντιληπτός από κάποιον Τούρκο κουρέα, που γειτόνευε με τον αρτοποιό, στον οποίο εργαζόταν ο Άγιος. Ο Τούρκος κουρέας συλλαμβάνει τον Νικόλαο, τον σέρνει βίαια στον δρόμο, και τον βρίζει δημόσια, γιατί πρόδωσε το Ισλάμ, και έγινε πάλι χριστιανός. Ο Νικόλαος, επειδή φοβήθηκε τις συνέπειες, έδωσε στον Τούρκο κουρέα το φόρτωμα του δαδιού και δεσμεύτηκε μαζί του να του φέρνει κάθε χρόνο από ένα φόρτωμα δαδί. Μετά την συμφωνία αυτή, ο Τούρκος άφησε ελεύθερα τον Νικόλαο.

Επιστρέφοντας στο Μέτσοβο ο Νικόλαος, έκανε αυστηρή αυτοκριτική, και συνειδητοποίησε ότι οι συνεχείς αυτές πνευματικές πτώσεις, και οι ένοχοι συμβιβασμοί, δεν αποτελούν γνωρίσματα των γνησίων μαθητών του Ιησού. Τότε, πήρε την μεγάλη απόφαση να μην ξανασυμβιβαστεί σε θέματα πίστεως, και αν χρειαστεί, να θυσιάσει και αυτήν ακόμη την ζωή του στον βωμό της αγάπης του Χριστού. Αυτές οι μεταπτώσεις, όσο απλές και αν φαίνονται, είναι ωστόσο αρκετά δραματικές, και παρουσιάζουν τον ψυχογραφικό πίνακα ενός ανθρώπου, που πορεύεται από την ομιχλώδη ατμόσφαιρα προς το φως. Στην περίπτωση του Νικολάου, παρακολουθούμε την διαλεκτική πορεία μιας ψυχής, που ανακαλύπτει κλιμακωτά τον εαυτό της. Γι αυτ’ο και συγκινεί ιδιαίτερα τις αδύνατες, ασθενικές ψυχές μας. Είναι μια μορφή, που ζητάει τον Ευριπίδη της Ορθοδοξίας.

Με αυτοπεποίθηση ο Νικόλαος πηγαίνει στον πνευματικό του για να εξομολογηθεί τα κρίματά του και να φανερώσει σ’ αυτόν τους μελλοντικούς του στόχους. Ο έμπειρος όμως πνευματικός, έχοντας υπόψη του την συναισθηματική αστάθεια του Νικολάου, τον συμβουλεύει να αφήσει προς το παρόν τους υψηλούς αυτούς στόχους, επειδή φοβόταν μην υποπέσει σε δεύτερη άρνηση της πίστεως. Ο Νικόλαος όμως μένει σταθερός στην μεγάλη του απόφαση. Ο πνευματικός,

βλέποντας το σταθερό και αμετακίνητο φρόνημα του Νικολάου, τον ευλόγησε και τον άφησε να πορευτεί στο μαρτύριο.

Με την ευχή του πνευματικού του, ο Νικόλαος μεταβαίνει για άλλη μια φορά στα Τρίκαλα με την απόφαση να δώσει αυτή την φορά, την καλήν μαρτυρίαν Ιησού Χριστού. Εκεί τον αντιλαμβάνεται ο Τούρκος κουρέας, ο οποίος εκνευρισμένος τον ρωτάει για το δαδί, που του είχε υποσχεθεί. Στην αρνητική απάντηση του Νικολάου, ο κουρέας τον καταγγέλλει στους Τούρκους της γειτονιάς, οι οποίοι με βίαιο τρόπο τον φέρνουν στο τούρκικο κριτήριο με βασική κατηγορία την αλλαξοπιστία. Στις ερωτήσεις και απειλές των Τούρκων δικαστών, ο Νικόλαος απαντάει: «Χριστιανὸς ἐγεννήθην καὶ Χριστιανὸς εἶμαι καὶ Χριστιανὸς θέλω νὰ ἀποθάνω». Μη μπορώντας να τον μεταπείσουν με την πειθώ, χρησιμοποιούν την βία, η οποία μεταφράζεται σε άγριους ξυλοδαρμούς, σκόπιμη στέρηση της τροφής και του νερού, σαδιστικές και απάνθρωπες ενέργειες. Τέλος, τον ρίχνουν σε σκοτεινή φυλακή, όπου για πολλές μέρες τον ταλαιπωρούν με πείνα, δίψα και διάφορα βασανιστήρια. Αλλά ο Νικόλαος τα υποφέρει όλα με θαυμαστή πίστη και υπομονή.

Για δεύτερη φορά, τον παρουσιάζουν στο άνομο κριτήριο, όπου και πάλι ο Νικόλαος, εκήρυξε μεγαλοφώνως τον Χριστόν, πως είναι Θεός αληθινός και Αυτόν πιστεύει και δεν τον αρνείται πώποτε.

Οι Τούρκοι δικαστές, βλέποντας την αμετάκλητη γνώμη του Νικολάου, παίρνουν την απόφαση να τον ρίξουν στην φωτιά. Με εντολή τους ανάβεται μεγάλη πυρκαΐα στην κεντρική αγορα των Τρικάλων, πάνω στην οποία με μανία και πάθος ρίχνουν τον Νικόλαο. Ο Άγιος, με θαυμαστή γαλήνη και ηρεμία αντιμετώπισε το μαρτύριο, δοξολογώντας μάλιστα τον Χριστό, γιατί αξιώθηκε να ατιμαστεί και να θανατωθεί για χάρη Του. Έτσι την 17η Μαΐου 1617 μ.Χ. ο Νεομάρτυς Νικόλαος παρέδωσε την αγιασμένη του ψυχή, στον Αρχηγό της ζωής και του θανάτου.

Το βράδυ της μαρτυρικής αυτής ημέρας, κάποιος πιστός κεραμοποιός, από ευλάβεια κινούμενος, αφού έδωσε αρκετά χρήματα στους Τούρκους φύλακες, που αγρυπνούσαν στον τόπο του μαρτυρίου, αγόρασε την κάρα του Νεομάρτυρος, που είχε μερικές βλάβες στο σημείο των κροτάφων από την φωτιά. Επειδή όμως φοβόταν τους Τούρκους, έκρυψε την κάρα σε τοίχο του σπιτιού του, χωρίς κανένας να γνωρίζει αυτή του την ενέργεια.

Μετά τον θάνατο του κεραμοποιού, το σπίτι αγοράστηκε από κάποιον που ονομαζόταν Μέλανδρος. Αυτός, δεν γνώριζε απολύτως τίποτε για τον μεγάλο θησαυρό που κρυβόταν στον τοίχο του σπιτιού του. Τις βραδυνές ώρες της 17ης

Μαΐου 1618 μ.Χ. είδε να λάμπει φως στο σημείο εκείνο του τοίχου και κατά την διάρκεια του ύπνου, δέχτηκε την πληροφορία ότι στο σημείο αυτό, βρίσκεται κρυμμένη η Κάρα του Νεομάρτυρος Νικολάου. Το πρωΐ, άνοιξε το μέρος εκείνο του τοίχου και βρήκε την Αγία Κάρα. Όμως, επειδή έκρινε τον έαυτό του ανάξιο να κρατάει έναν τόσο μεγάλο θησαυρό, την δώρησε στην Ιερά Μονή Βαρλαάμ των Μετεώρων, όπου είχε αδελφό μοναχό, για μνημόσυνο αιώνιο δικό του και των γονέων του.

Εκεί φυλάγεται μέχρι σήμερα με εξαίρετη ευλάβεια σε οκτάπλευρο ασημένιο κουτί, η κάρα του Αγίου, και γεμίζει τον τόπο με ξεχωριστή ευωδία διαρκείας, που την αισθάνεται έντονα ο κάθε προσκυνητής. Η αργυρά θήκη της Αγίας Κάρας έχει την εξής επιγραφή:

ΚΑΤΕΣΚΕΥΑΣΘΗ ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΚΟΥΤΙΟΝ ΤΗΣ ΣΕΒΑΣΜΙΑΣ ΚΑΡΑΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΤΟΥ ΕΚ ΜΕΤΣΟΒΟΥ, ΔΙΑ ΕΞΟΔΩΝ ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΤΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΤΕΚΝΩΝ ΑΥΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΙ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΛΟΙΠΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΔΕΣΚΑΤΑΣ ΕΙΣ ΨΥΧΙΚΗΝ ΣΩΤΗΡΙΑΝ, ΔΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΤΟΥ ΠΑΝΟΣΙΩΤΑΤΟΥ (ΕΝ) ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΙΣ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΗΓΟΥΜΕΝΕΥΟΝΤΟΣ ΠΑΠΑ-ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ ΚΑΙ ΠΑΠΑ-ΕΥΘΥΜΙΟΥ ΤΩΝ ΕΚ ΤΗΣ ΣΕΒΑΣΜΙΑΣ ΜΟΝΗΣ ΤΟΥ ΒΑΡΛΑΑΜ ΕΝ ΜΕΤΕΩΡΟΙΣ. ΔΙΑ ΧΕΙΡΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ… ΕΚ ΚΩΜΗΣ ΚΑΛΑΡΡΥ(ΤΩΝ) 1819 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ ΠΡΩΤΗ.

Εκτός από την Αγία Κάρα, σώζονται τεμάχια των χεριών του Αγίου στην Ιερά Μονή Ελεούσης Ιωαννίνων, και στον Ναό του Αγίου Νικολάου Σκαμνελίου Ιωαννίνων, καθώς και δόντι του Αγίου στην Ιερά Μονή Κοιμήσεως Θεοτόκου Μετσόβου.

Τα θαύματα του Αγίου

Η Κάρα του Νεομάρτυρος, τόσο παλιότερα όσο και σήμερα θαυματουργεί. Δέκτες της θαυματουργικής δυνάμεως, είναι όλοι οι χριστιανοί, που προσέρχονται με πίστη.

α) Τα Τρίκαλα, με μόνη την παρουσία της Αγίας Κάρας σώθηκαν κάποτε από βαρύ θανατικό, που μάστιζε την περιοχή.

β) Το ίδιο έγινε και στο χωριό Δεσκάτη Γρεβενών.

γ) Το ιστορικό χωριό Καλαρρύτες Ιωαννίνων, με μόνη την παρουσία της Κάρας του Νεομάρτυρος, λυτρώθηκε από βασανιστική λοιμική αρρώστια.

δ) Κυρίως όμως η Κάρα του Νεομάρτυρος Νικολάου καταδιώκει και εξοντώνει τις ακρίδες. Στις αγροτικές περιοχές της Θεσσαλίας, όπου οι ακρίδες καταστρέφουν τους καρπούς, μεταφέρεται η Αγία Κάρα, και με έναν τρόπο θαυμαστό, οι ακρίδες

καταστρέφονται και οι καρποί διατηρούνται αβλαβείς. Και αυτοί ακόμα οι Τούρκοι, έμειναν εκστατικοί μπροστά σε αυτό το θαύμα, που επαναλαμβάνεται και σήμερα πολλές φορές, παρόλο τον ορθολογισμό και την δυσπιστία της εποχής μας.

ε) Στο χωριό Οξύνεια Τρικάλων, είναι ακόμη ζωντανή η παράδοση για θαύματα του Αγίου. Ο Δημήτριος Καλούσιος καταγράφει ως εξής την ζωντανή αυτή παράδοση του χωριού: ... Στο μέρος αυτό ακουγόταν βουή, ήταν ένα στοιχειό· έσκουζε η Μπαλάτσα και πέθαιναν νύμφες και μικρά παιδιά, δεν σωζόταν η νεολαία στο χωριό. Άκουγαν το βουνό, σαν να μούγγριζε ένα βόδι· όταν βούϊζε προς το χωριό Ορθοβούνι, πέθαινε από εκεί ο κόσμος. Βρήκαν εκεί την εικόνα του Αγίου Νικολάου, αλλά ήθελαν να κτίσουν το εκκλησάκι λίγο πιο κάτω, για κοντά, να εδώ στα Λιβάδια, όπου φαίνεται ακόμα το σκάψιμο. Αλλά το καντηλάκι του Αγίου πήγαινε πιο πάνω, στο βουνό. Πάαιναν οι μάστοροι να χτίσουν το πρωΐ, κι εύρισκαν και τα υλικά φευγάτα κει πάνω. Εδώ ήθελε ο Άι-Νικόλας να του χτίσουν το εκκλησάκι. Κι από τότε που χτίσαμε την εκκλησία, σταμάτησε το φονικό, και αυγατήθηκε το χωριό μας.

στ) ...Πολύ θαυματουργός στο χωριό μας ο Άι-Νικόλας, παρατηρεί κάποια άλλη, η Οξύνεια τον τιμά πολύ. Πήγαμε στα ξένα, στην Γερμανία, σκοτωμένο δεν φέραμε πίσω. Ο,τι επιθυμεί ο καθένας προσεύχεται και το παίρνει. Σάπιζαν κάποτε στην περιοχή μας τα κρέατα των ζώων· το χωριό μας έκαμε λιτανεία του Αγίου και δεν έπαθε τίποτα.

ζ) Μια άλλη φορά, είχαμε πολλή ακρίδα· πήραμε πάλι την εικόνα του Αγίου με το άλογο, έγινε λιτανεία και την άλλη μέρα, όλη η ακρίδα έφυγε από τις πλαγιές, και τα χωράφια, κι έπεσε στο ποτάμι.

η) Μας ήρθε και ξηρασία· λιτανεία, και την επομένη έβρεξε.

θ) Ένα μουγγό κορίτσι μίλησε.

ι) Μια κοπέλα, την είχαν στο Δαφνί, στο τρελλοκομείο, την έφεραν εδώ κι έγινε καλά.

ια) Ένας πατέρας από το Τσούγκουρο, που έφερε το παιδί του εδώ και το γιάτρεψε ο Άγιος, έκανε τάμα κι έδωσε και στο παιδί του παραγγελία: Όσο βελάζει κι ένα κατσίκι ακόμα στο κοπάδι, θα το πας στον Άι-Νικόλα.

ιβ) Ένας άλλος από την Οξύνεια, έταξε και είπε και στο παιδί του: Όσο θάχεις τα πρόβατα, θα στέλνεις κάθε χρόνο ένα αρνί στον Άγιο. Άμα τάξεις το σφαχτό, και δεν το δώσεις, τότε η θα ψοφήσει, η θα το φάει ο λύκος!

ιγ) Ο τοπικός μας Άγιος, Νικόλαος ο εκ Μετσόβου ο Νεομάρτυς, κατά καιρούς μας εκπλήσσει με την θαυματουργική του χάριν. Την 8ην Αυγούστου 1968 μ.Χ., μας εχάρισε ένα ακόμη θαύμά του. Αποκατέστησε την εκ χρονίας αγκυλώσεως πάσχουσα χείρα μιας μοναχής, αδελφής της Ι. Μονής του Αγίου Στεφάνου, πράγμα που δεν επέτυχον επί έτη αι υπό των ιατρών θεραπευτικαί αγωγαί και εγχειρήσεις, καθώς και τα ιαματικά λουτρά.

Η εν λόγω μοναχή, κατά την εις τα λουτρά Σμοκόβου παραμονήν της δια λουτροθεραπείαν, είδεν εν ονείρω κάποιον με Μετσοβίτικην ενδυμασία να της λέγη: Καλά είναι και τα λουτρά. Εγώ όμως θα σε κάμω καλά. Να έλθης εις εμενα. Είμαι εκεί κοντά σου. Όταν επέστρεψεν εις το Ησυχαστήριόν της διηγήθη εις την Ηγουμένη το όραμα και ότι της ήταν άγνωστος ο νέος. Η Ηγουμένη αντελήφθη ότι με στολήν Μετσοβίτικην θα ήτο ο Άγιος Νικόλαος, όπου εις την Ι. Μονήν Βαρλαάμ φυλάσσεται η Τιμία Κάρα του Αγίου. Την 8η Αυγούστου η Ηγουμένη μετά δύο ακόμη αδελφών και της πασχούσης μοναχής μετέβησαν εις την Ιεράν Μονήν Βαρλαάμ. Εκεί ανεγνώρισε τον Άγιον εκ μιας τοιχογραφίας. Κατά την στιγμήν που η μοναχή επλησίασε να προσκυνήση την Αγίαν Κάραν και μόλις επέθεσε την αγκυλωμένη χείρα της επ αὐτῆς αντελήφθη την Τιμίαν Κάραν του Αγίου να κινήται, να τρέμη, και εν συνεχεία ησθάνθη ένα τίναγμα εις την χειρά της, ωσάν να ήγγισε επί ηλεκτροφόρου σύρματος. Μετά ταύτα διεπίστωσεν ότι είχε θεραπευθή. Το θαύμα είχε συντελεσθή. Θαυμαστός λοιπόν ο Θεός εν τοις Αγίοις Αυτού. Έκτοτε, αύτη είναι υγιεστάτη και μονάζει σήμερον (1988 μ.Χ.) εις την Μονήν Φυλής Αττικής, ήτις και διηγείται το θαύμα το οποίον έγινεν δια πρεσβειών του Μάρτυρος.

ιδ) Έτερο θαύμα στην δεκαετία του 1980, έγινε στην Ι. Μ. Βαρλαάμ. Ένα κορίτσι από το χωριό Μηλιά Μετσόβου, έπασχε από επιληψία βαρειάς μορφής. Οι γονείς της την πήγαν σε πολλούς γιατρούς, αλλά πουθενά δεν βρέθηκε θεραπεία. Τελικά, την πήγαν στην Ιερά Μονή Βαρλαάμ, όπου ασπάσθηκε την Κάρα του Αγίου. Έκτοτε το κορίτσι αυτό είναι υγιέστατο και ζει και κινείται σε φυσιολογικά πλαίσια.

ιε) Τέλος, αναφέρουμε αντιπροσωπευτικά ένα από τα πολλά θαύματα, που γίνονται συχνά, στον Ναό του στην Κατοχή Αιτωλοακαρνανίας.

Το θαύμα που είναι γνωστό σε όλους τους κατοίκους του χωριού, έχει σχέση με την παρεμπόδιση του γκρεμίσματος του Ναού, όταν γίνονταν τα αρδευτικά έργα

από τις εταιρείες ΕΔΟΚ-ΕΤΕΡ. Όταν χαράσσονταν οι γραμμές για τους δρόμους και τα αυλάκια (κανάλια), έφτασαν σιγά-σιγά και στον λόφο του Άη-Νικόλα. Ο επικεφαλής μηχανικός, αφού τοποθέτησε τα μηχανήματα (διόπτρες σκοπεύσεως κλπ), αποφάσισε πως για να γίνει καλό το αντλιοστάσιο και στην σωστή θέση, έπρεπε να κτισθεί στην θέση της εκκλησίας και φυσικά η εκκλησία θα γκρεμιζόταν. Οι άλλοι εργαζόμενοι (ανάμεσά τους και πολλοί Κατοχιανοί), προσπάθησαν να τον μεταπείσουν, αλλά εκείνος δεν άκουγε τίποτε. Όταν όμως ξανακοίταξε με τις διόπτρες, για να χαράξει την τελική γραμμή, είδε μέσα την μορφή ενός νέου μοναχού. Αυτό έγινε πολλές φορές, και το είδαν πολλοί άνθρωποι στην συνέχεια, ενώ όταν μετακινούσε την διόπτρα, η μορφή του μοναχού γινόταν άφαντη. Όταν δόθηκε εντολή, σε χειριστή μπουλντόζας να προχωρήσει στο γκρέμισμα του ναού, το μηχάνημα έπαθε ζημιά. Όσες φορές και αν προσπάθησαν δεν πέτυχαν τον σκοπόν τους. Να σημειωθεί ότι προς άλλλη, αντίθετη κατεύθυνση, το μηχάνημα κινούνταν κανονικά, ενώ προς τον Ναό όχι. Αφού λοιπόν ο μηχανικός πείστηκε πως η θαυμαστή αυτή επέμβαση του Αγίου γινόταν για να διασωθεί το ξωκλήσι, αποφάσισε την τροποποίηση των σχεδίων και τελικά έγινε το αντλιοστάσιο λίγο πιο βόρεια, στην θέση που είναι σήμερα.

Οι Ναοί του Αγίου

α) Μεγαλοπρεπής Ναός βυζαντινού ρυθμού ανεγέρθηκε πριν λίγα χρόνια στα Τρίκαλα, στην θέση παλιού ναού του Νεομάρτυρος, που χτίστηκε το 1957 μ.Χ., επί Μητροπολίτου Δωροθέου. Εφυλάσσετο δε το άσπρο και τριμμένο πουκάμισο του Αγίου Κοσμά του Αιτωλού που δωρήθηκε το 1972 μ.Χ. στον ομώνυμο Ιερό Ναό του Αγίου Κοσμά στα Τρίκαλα. Το άγιο τούτο πουκάμισο δωρήθηκε στον Ναό από την ευσεβή οικογένεια του Γεωργίου Γκαναβάρα, στο σπίτι της οποίας παλιότερα στην Κρανιά Ασπροποτάμου είχε ξεντυθεί σε μια περιοδεία του ο Άγιος Κοσμάς.

β) Στην πόλη του Τυρνάβου υπάρχει παλιά βασιλική, αφιερωμένη στον Άγιο Νικόλαο τον εκ Μετσόβου, καθώς και ολόκληρος συνοικισμός που φέρει το όνομά του. Ο ναός αυτός χτίστηκε από τους Μετσοβίτες του Τυρνάβου ύστερα από προτροπή του μεγάλου Μετσοβίτη Διδασκάλου του Γένους Νικολάου Τζαρτζούλη, ο οποίος δίδαξε στον Τύρναβο το 1765 μ.Χ. Ο ναός αυτός πανηγυρίζει την Κυριακή του Θωμά.

γ) Ναός του Νεομάρτυρος υπάρχει και στο χωριό Οξύνεια Τρικάλων, στο σημείο όπου κατά την παράδοση ο Άγιος ξεπέζευε με τα ζώά του όταν πήγαινε στα Τρίκαλα για πουλήσει δαδί. Ο Ναός ανακαινίστηκε το 1973 μ.Χ.

δ) Στο Μέτσοβο, υπάρχει προς τιμήν του Νεομάρτυρος γραφικό παρεκκλήσι που

χτίστηκε το 1800 μ.Χ. και είναι προσκολλημένο στο ιστορικό μοναστήρι του Αγίου Νικολάου επισκόπου Μύρων της Λυκίας. Στην δυτική εσωτερική πλευρά του Ναού, υπάρχει μια θαυμαστή απλοϊκή υδατογράφης, που έγινε το 1800 μ.Χ. από τον λαϊκό ζωγράφο Διονύσιο Μαρέσο, και παριστάνει το Μέτσοβο με απλοϊκά διακοσμήματα.

Επίσης στο Μέτσοβο και ακριβώς στο χώρο όπου βρισκόταν το σπίτι του Αγίου, χτίστηκε μικρό προσκύνημα.

ε) Στην Κατοχή Αιτωλοακαρνανίας, οι κάτοικοι έκτισαν στον ομώνυμο λόφο αρχικά έναν μικρό ναό, και τα τελευταία έναν μεγαλύτερο. Η παράδοση αναφέρει για τον θαυματουργικό τρόπο ανευρέσεως της εικόνας του Αγίου στην κουφάλα πουρναριού. Κατά πάσαν πιθανότητα, η τιμή του Αγίου μεταφέρθηκε εκεί από τους Βλάχους της Πίνδου, οι οποίοι τους χειμερινούς μήνες μετέφεραν εκεί τα πρόβατά τους.

στ) Τα τελευταία χρόνια χτίστηκε ναός στην τοποθεσία Σαλονίκη της Πάρνηθας.

ζ) Επίσης στο χωριό Βλαχάβα Καλαμπάκας.

η) Και ιδωτικός του Νικολάου Γκουργκούλια, στο χωριό Αχλαδέα Καλαμπάκας.

Η τιμή του Αγίου

Το Μέτσοβο, τα Τρίκαλα, η Αθήνα, τα Γιάννινα και η Μονή Βαρλαάμ των Μετεώρων, γιορτάζουν με ξεχωριστή λαμπρότητα την μνήμη του Νεομάρτυρος.

α) Στο Μέτσοβο, τα παλιότερα χρόνια, η πανήγυρη του Αγίου γιορταζόταν στο παρεκκλήσι του, που είναι προσκολλημένο στο Μοναστήρι του Αγίου Νικολάου, επισκόπου Μύρων της Λυκίας. Επειδή όμως η γιορτή ήταν υποβαθμισμένη, επί της πρώτης Εξαρχίας του Αρχιμανδίτου Βενεδίκτου Βοΐλα (1893 – 1900 μ.Χ.), καθιερώθηκε η 17η Μαΐου ως τοπική γιορτή. Επίσης καθιερώθηκε να ψάλλεται στις Εκκλησίες του Μετσόβου σε κάθε Θεία Λειτουργία το Απολυτίκιο του Νεομάρτυρος πριν από το Απολυτίκιο του Αγίου του Ναού.

Για το πως γιορταζόταν τότε η μνήμη του Αγίου στο Μέτσοβο, η εφημερίδα Ήπειρος, αριθμός φύλλου 50/13-6-1910, γράφει σε ανταπόκρισή της τα εξής: «Τὴν 17ην Μαΐου τοῦ ἔτους 1617 ἐμαρτύρησεν ἐν Τρικκάλοις τῆς Θεσσαλίας ὁ ἐκ Μετσόβου Νεομάρτυς Νικόλαος ἐμμείνας εἰς τὴν πάτριον θρησκείαν καὶ προτιμήσας τὸ ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ θάνατον μαρτυρικόν. Ἐφ᾽ ᾧ εἰς τὸ ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ τοῦ Ἁγίου Νικολάου παρεκκλήσιόν του ἐτελέσθη πανηγυρικὴ Θεία Λειτουργία Ἐξαρχική, εἰς ἣν πλὴν ἄλλων πολλῶν μετέβησαν καὶ οἱ μαθηταὶ τῶν σχολείων μας

ἐν παρατάξει τῇ συνοδείᾳ τῶν διδασκάλων».

Σήμερα στο Μέτσοβο, η μνήμη του πολιούχου γιορτάζεται με κάθε λαμπρότητα ως εξής: Τις απογευματινές ώρες της παραμονής της γιορτής γίνεται λιτάνευση της Ιεράς Εικόνας και των λειψάνων του Αγίου. Η ιερά πομπή, ξεκινάει από τον Ιερό Ναό της Αγίας Παρασκευής, διέρχεται δια μέσου των κεντρικών δρόμων της πόλεως και καταλήγει στον Ιερό Ναό του Αγίου Δημητρίου. Εκεί τελείται Μέγας Αρχιερατικός Εσπερινός, με αρτοκλασία και θείο κήρυγμα. Την ημέρα της γιορτής, τελείται στον Ιερό Ναό του Αγίου Δημητρίου πανηγυρική Αρχιερατική Θεία Λειτουργία. Το απόγευμα της γιορτής, στο παρεκκλήσι του Νεομάρτυρος Νικολάου στην Ιερά Μονή του Αγίου Νικολάου Μύρων Λυκίας, ψάλλεται ο παρακλητικός κανόνας του Αγίου, ενώ αργότερα στην κεντρική πλατεία του Μετσόβου οι χορευτικοί σύλλογοι της πόλεως παρουσιάζουν ένα πλούσιο γιορταστικό πρόγραμμα.

β) Πανηγυρικά γιορτάζεται και στα Τρίκαλα ο Νεομάρτυς Νικόλαος. Την παραμονή της γιορτής, στον φερώνυμο Ναό της πόλεως τελείται Μέγας Αρχιερατικός Εσπερινός, με την συμμετοχή όλων των ιερέων της πόλεως και πλήθους πιστών. Το πρωί της γιορτής τελείται πανηγυρική Αρχιερατική Θεία Λειτουργία. Πριν από τον Εσπερινό, στην είσοδο του Ναού, γίνεται η υποδοχή της θαυματουργής αγίας Κάρας του Νεομάρτυρος, η οποία στην συνέχεια εκτίθεται σε λαϊκό προσκύνημα.

γ) Η Μονή Βαρλαάμ των Μετεώρων, που κατέχει τον πολύτιμο θησαυρό της αγίας Κάρας, γιορτάζει με βυζαντινή μεγαλοπρέπεια την μνήμη του Νεομάρτυρος. Το βράδυ της παραμονής της γιορτής, τελείται ολονύχτια αγρυπνία με την συμμετοχή όλων των ηγουμένων των Μονών των Μετεώρων. Την αγρυπνία παρακολουθούν πολλοί πιστοί, που έρχονται γι’ αυτό το σκοπό, από διάφορα μέρη.

δ) Αλλά και στην Αθήνα, η μετσοβίτικη παροικία, τιμά την μνήμη του Νεομάρτυρος. Με πρωτοβουλία του Εξωραΐστικού Συλλόγου Μετσόβου, την πρώτη Κυριακή μετά την 17η Μαΐου, τελείται στο παρεκκλήσι της Φοιτητικής Εστίας Τοσίτσα, στην Κάτω Κηφισιά, Θεία Λειτουργία με αρτοκλασία. Ακολουθεί το πατροπαράδοτο μετσοβίτικο γλέντι κάτω από τα πανύψηλα δένδρα της Φοιτητικής Εστίας.

ε) Τέλος, οι Μετσοβίτες των Ιωαννίνων, γιορτάζουν τον Άγιο με πανηγυρική Θεία Λειτουργία και αρτοκλασία στον Ιερό Ναό των Αγίων Αναργύρων Φρουρίου Ιωαννίνων.

Ακολουθίες του Αγίου

Δύο Ακολουθίες προς τιμήν του Αγίου έχουν γραφτεί:

α) Η πρώτη είναι πόνημα του Μεγάλου Μετσοβίτη Διδασκάλου του Γένους Νικολάου Κύρκου ή Τζαρτζούλη και γράφτηκε αιτήσει του φιλοχρίστου λαού. Η Ακολουθία αυτή, εκδόθηκε για πρώτη φορά στην Βενετία το 1757 μ.Χ. από τον Αντώνιο Τζάτα με δαπάνη του Γιαννιώτη Πολυζώη Λαμπανιτζιώτη. Η δεύτερη έκδοση της ίδιας Ακολουθίας, έγινε στην Βενετία το 1771 μ.Χ. με την επιμέλεια και τις διορθώσεις του Αντωνίου Βόρτολη. Ανατύπωση της Ακολουθίας αυτής έγινε το 1968 μ.Χ. στα Τρίκαλα Θεσσαλίας με δαπάνη του αειμνήστου Μετσοβίτη Επαμεινώνδα Σ. Ρουστοπάνη.

β) Η δεύτερη Ακολουθία, είναι ποίημα του αειμνήστου υμνογράφου της Εκκλησίας μας, Γερασίμου μοναχού Μικραγιαννανίτου. Η Ακολουθία αυτή περιλαμβάνεται στο Ηπειρωτικό Λειμωνάριο, που εκδόθηκε στην Αθήνα το 1968 μ.Χ., με την πρόνοια του μακαριστού, τότε Μητροπολίτου Ιωαννίνων Σεραφείμ, και μετέπειτα Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος

Σημειώσεις

1) Ορισμένοι συναξαριστές, όπως του Αγίου Νικοδήμου του Αγιορείτου, αναφέρουν τη μνήμη του Αγίου Νικολάου εκ Μετσόβου στις 16 Μαΐου.

2) Ο Άγιος νεομάρτυρας Νικόλαος, μετά από τις απαραίτητες ενέργειες του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτη Τρίκκης και Σταγών κ. ΑΛΕΞΙΟΥ, κατατάχτηκε επίσημα στο ορθόδοξο εορτολόγιο το 1988 μ.Χ. από το Οικουμενικό Πατριαρχείο της Κωνσταντινουπόλεως. Τιμάται στις 17 Μαΐου.

Πηγή: Ορθόδοξος Συναξαριστής